

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

LA RUTA DE LA PAU

5ª Etapa : GANDESA - SERRA DE CAVALLS - PINELL DE BRAI

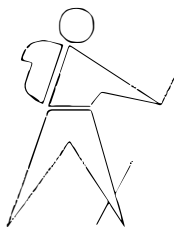
18 de novembre de 2001

HORARI PREVIST

Sortida de Vilanova i la Geltrú.	7	h
Gandesa. Esmorzar.	9	h
Inici de la caminada.	9.30	h
Bifurcació (km 4.63). Reagrupament.	10.40	h
	10.50	h
Coll de Cavalls. Reagrupament.	11.25	h
	11.40	h
Maset (km 11.20). Reagrupament.	12.50	h
	13.05	h
Pinell de Brai. Final d'etapa; dinar i visita.	14.00	h
Sortida cap a Vilanova.	17	h
Vilanova i la Geltrú.	19.15	h

Notes.-

- ** Esmorzarem a l'hostal Piqué de Gandesa. Dinarem al Pinell de Brai; hi ha restaurants.
- ** Si us plau, sigueu puntuals, respecte els reagrupaments i vigileu que hi sigui tothom.
- ** Tingueu en compte que l'organització sempre pot modificar aquesta previsió d'horari en funció de com es vagi desenvolupant l'etapa (Condicions meteorològiques, retards o avançaments imprevistos, etc).

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

LA RUTA DE LA PAU

5a Etapa : GANDESA - SERRA DE CAVALLS - PINELL DE BRAI

18 de novembre de 2001

DESCRIPCIÓ DEL RECORREGUT

Aquesta descripció és còpia de la descripció de la topoguia.

Nota: El tram de Gandesa al peu de la serra de Cavalls es fa seguint la Ruta de la Pau, GR-171-3, amb marques vermelles i blanques. Des del peu de la serra de Cavalls fins a Pinell de Brai seguirem el PR-C-27 que és un sender de petit recorregut que ve de Corbera d'Ebre; en aquest cas les marques són grogues i blanques.

Horari		Quilometratge
Parcial	Total	
0.00	0.00	0.000

Gandesa (374 m). Plaça de la Farola. Inici i final de la Ruta de la Pau. Es pren l'avinguda de València (carretera de Xerta) en direcció est.

0.01	0.01	0.100
------	------	-------

Plaça d'Espanya. A la dreta hi ha l'Ajuntament. Per la carretera de Bot, a la dreta, es té accés al parc municipal "La Bassa", on hi ha el plafó informatiu de la Ruta de la Pau, davant del Consell Comarcal.

La Ruta de la Pau continua per l'avinguda de Franquet (carretera de Xerta).

0.06	0.07	0.470
------	------	-------

Bifurcació (Pal indicador). Es pren a l'esquerra el carrer del Povet de la Plana, cap al polígon industrial de la Plana.

0.10	0.17	1.260
------	------	-------

Rotonda. Es creua i es continua recte.

0.08	0.25	1.720
------	------	-------

Deixalleria (380 m). Es deixa a l'esquerra i es continua per la pista sense asfaltar que gira a la dreta, en direcció est, tot pujant.

0.05 0.30 2.070

Cruïlla. Es deixen dues pistes a la dreta i es baixa per la de més a l'esquerra. Es deixen tres pistes a l'esquerra.

0.18 0.48 3.240

Bifurcació (375 m). Es deixa una pista a l'esquerra que baixa a Corbera; es continua recte per la mateixa pista que se seguia i que puja suau cap al nord-est.

0.22 1.10 4.630

Bifurcació. Es deixa una pista a la dreta, abans d'arribar a aquest punt la pista fa una forta pujada. Al davant es veu el punt més alt de la serra de Cavalls. A l'esquerra es poden veure belles vistes sobre Corbera i el seu entorn.

0.08 1.18 5.130

Bifurcació (455 m). Es deixa una pista a la dreta que baixa, es continua al recte i de pla. Uns metres més endavant, en una cruïlla, es va a l'esquerra, direcció nord-est.

0.12 1.30 6.050

Bifurcació. A l'esquerra es deixa una pista que davalla. Punt de confluència amb el PR-C-27 que per aquesta pista prové de Santa Magdalena i Corbera d'Ebre. El PR-C-27 i el GR-171-3 continuen junts.

0.05 1.35 6.320

Bifurcació (460 m)(Pal indicador). Es deixa la pista i es pren un camí a la dreta que en ziga-zagues puja fort. Punt de confluència amb el GR-171 (que prové de la zona de les Camposines). La Ruta de la Pau deixa l'itinerari del GR-171-3 i segueix el del GR-171 i del PR-C-27 que continuen junta.

0.10 1.45 6.620

Coll de Cavalls (640 m)(Pal indicador). Es va al sud-oest tot seguint la carena. Passats uns 10 metres hi ha l'inici de la variant de la Ruta de la Pau que passa pel Pinell de Brai; la Ruta de la Pau continua per la carena.

La variant segueix l'itinerari del PR-C-27, que davalla a l'esquerra, direcció est, per un inici de camí. Passats dos minuts es gira a la dreta per baixar en direcció al coll que es veu a un nivell més baix.

0.03 1.48 6.720

Collet del barranc dels Bous (580 m). Es gira a la dreta i es va avall pel fons del barranc.

0.09 1.57 7.300

Font de Cavalls. En el decurs de la Batalla de l'Ebre cada nit era presa pels combatents d'ambdós bàndols per l'escassetat d'aigua que tenien. Des d'aquest punt surt un tub de plàstic negre que es va seguint fins a una bassa, ja fora del barranc. Després de la font se surt del barranc, que baixa molt fort, per anar descendent suaument pel vessant dret.

0.06 2.03 7.710

Barranc. S'arriba a un barranc subsidiari del dels Bous, més a la dreta.

0.03 2.06 7.980

Barranc dels Bous (440 m). Es torna a davallar per aquest barranc durant un parell de minuts i quan aquest s'enfonsa es baixa suaument pel vessant dret.

0.07 2.13 8.530

Barranc (400 m). Es continua pel seu fons, passat un minut es creua el tàlveg es va pel vessant esquerre, un parell de minuts després es torna a creuar el tàlveg i es va per l'altre vessant, finalment es creua el tàlveg per tercera vegada i es va planejant pel vessant esquerre cap a un bosquet de pins.

0.08 2.21 9.130

Bifurcació. Es deixa un camí a la dreta que baixa al barranc i es continua al recte, est, tot pujant suaument.

0.04 2.25 9.340

Pla (320 m). Es deixa un corral gran a l'esquerra i se segueix recte, est, per damunt d'un marge de pedra seca. Enfront i a la dreta es veu tot el massís de Cardó amb la Creu de Santos o Xàquera (942 m), que és el seu punt culminant. A la seva esquerra hi ha el portell de Cosp i a la dreta la incisió ben característica del coll de Murtero. Es deixa una pista a la dreta que baixa al barranc, als 100 metres se'n deixa una altra, també a la dreta, i se segueixen direcció nord-est.

0.05 2.30 9.690

Caseta. Es deixa a l'esquerra i es va recte.

0.02 2.32 9.800

Cruïlla (300 m). A l'entrada d'una explotació minera a cel obert; es continua per la pista de la dreta. Un minut després es retroba la pista que s'ha deixat abans i es continua al recte, est, tot pujant; en acabar la pujada es pot veure, de dreta a esquerra, la serra de Pàndols, amb l'ermita de Santa Magdalena i la cota 705, els Montsagres, l'Espina, les rases del Marraco, el cim del Caro, més al fons, el coll d'Alfara, el Motsianell, la vall de l'Ebre, Cardó, la tossa de l'Alzina, les muntanyes de Vandellòs i Tivissa, el Montalt, la serra de Llaberia i la mola de Colldejou.

0.10 2.42 10.330

Bifurcació. Es deixa un camí a l'esquerra que puja i es va en direcció sud-est tot planejant; als 25 metres es deixa un corral a l'esquerra.

0.07 2.49 10.800

Bifurcació. Es deixa una pista a l'esquerra i passat un minut se'n deixa una altra a la dreta.

0.05 2.54 11.200

Maset (210 m). Queda a l'esquerra, es continua davallant; passats tres minuts es deixa una pista a l'esquerra i es continua al recte. Es deixen pistes a dreta i esquerra.

0.25 3.19 12.870

Edificacions. Queden a mà esquerra; a continuació es deixa una altra pista a l'esquerra. La població del Pinell ja es veu a prop.

0.12 3.31 13.580

Carretera N-230 (El Pinell de Brai-Miravet). Un cop creuada la carretera es voreja una bassa per la dreta i es va per una pista en direcció al turó del Calvari. Es deixa una pista a l'esquerra i es puja el turó.

0.04 3.35 13.920

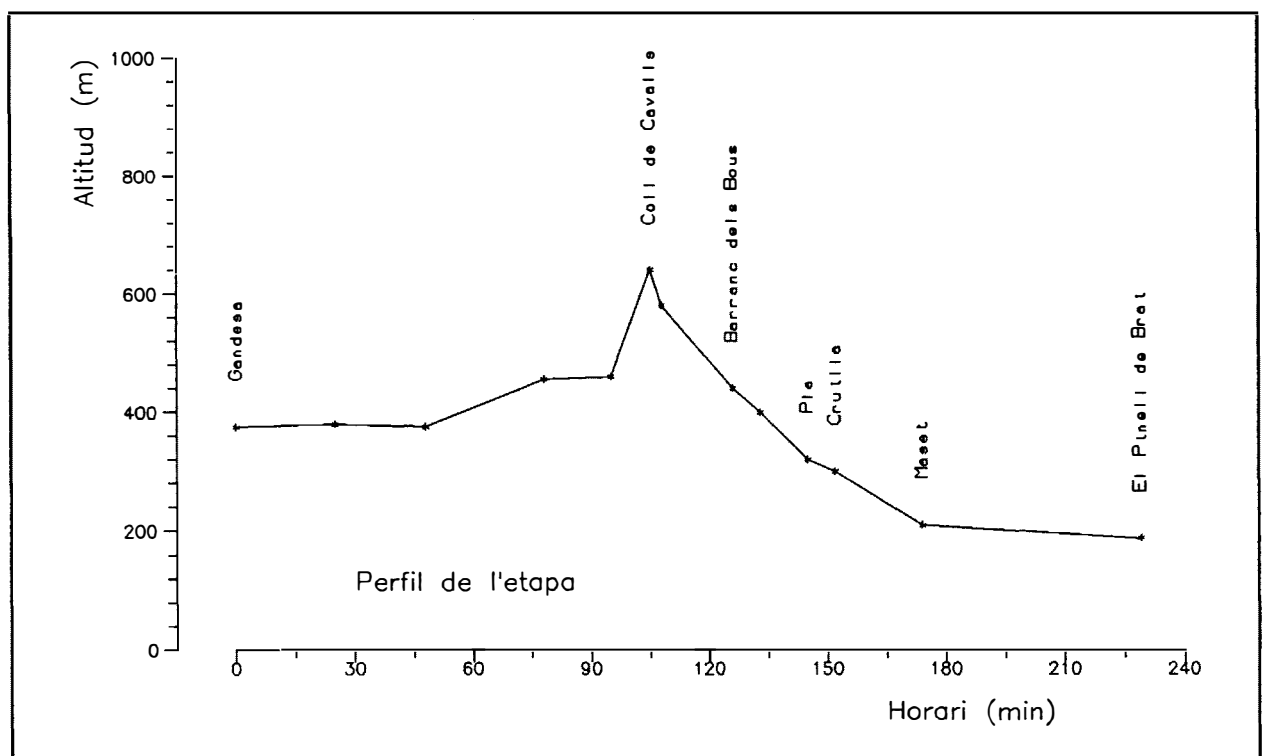
Turó del Calvari. Al final de la pujada, a l'esquerra hi ha la creu. Es davalla en direcció est; a la dreta, a un nivell més baix, en primer terme, es veuen les instal·lacions esportives del Pinell; més enllà, hi ha la població.

0.04 3.39 14.230

Bifurcació. Es tracta del camí vell del Pinell de Brai a Miravet; una pista cimentada que se segueix a la dreta vers el poble. Passats uns tres minuts es troben les primeres cases del poble, a la dreta queda un parc infantil, i es pren el carrer de Miravet.

0.10 3.49 14.850

El Pinell de Brai (189 m). Plaça de la Vila; poc abans, a la dreta, al peu de la paret de l'església parroquial, s'ha deixat una font.

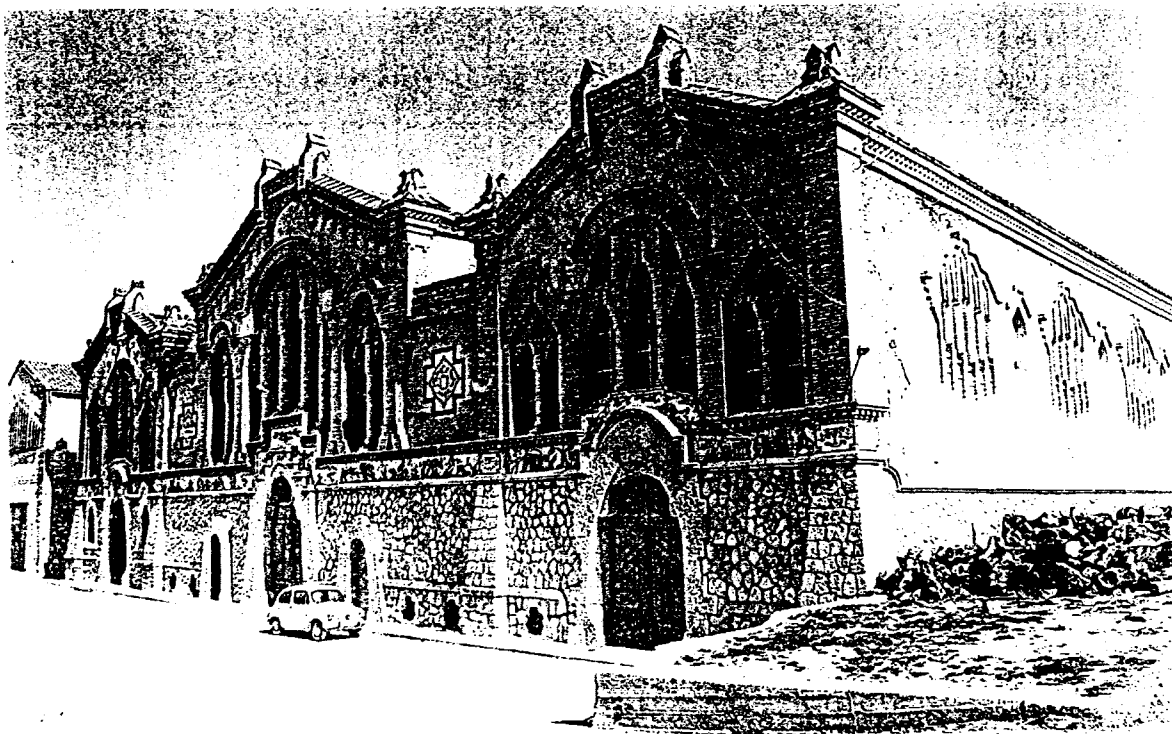
EL PINELL DE BRAI

El municipi del Pinell de Brai, de 56.88 km² d'extensió, és situat al sud-est de la comarca de la Terra Alta, al límit amb la Ribera d'Ebre (Miravet) i el Baix Ebre (Benifallet). El terme és accidentat, al nord-oest, pels vessants meridionals de les serres de Cavalls i de Pàndols. La primera assoleix una altitud de 660 m en la divisòria amb Gandesa i la segona, la de Pàndols, els 709 m en el pic de Santa Magdalena sobre mateix de l'ermita del mateix nom. Entre aquestes dues serres discorre el barranc de la Teuleria, per on passa la carretera comarcal de Gandesa al Pinell. Un altre vèrtex destacat de la serra de Cavalls és la punta de l'Àliga (468 m); en aquesta mateixa serra trobem la font de Cavalls, prop de la qual neix el barranc de l'Enrovina, i la deu d'Aigüesvives.

El terme del Pinell de Brai és separat de l'Ebre per la serra de Vallplana (247 m), al sud-est del terme. La part meridional del terme és regada pel riu de les Canaletes, afluent de l'Ebre. Desguassen al riu de les Canaletes els barrancs de la Vall i dels Prats. Entre les partides del terme hom pot citar les de les Argiles, la de l'Algar, les Planes, els Plans de Móra, Santa Magdalena i Fontanelles.

El castell del Pinell és esmentat el 1153 en l'àmplia donació del castell de Miravet al templers. Des d'aleshores restà subjectat a la comanda de Miravet fins al segle XVIII, quan constituí comanda pròpia juntament amb el poble de Corbera. Carles III donà a la vila el títol de fidelíssima i la prerrogativa de tenir mercat setmanal com a reconeixement, bé que tardà, d'haver estat contrari als Austriacs durant la Guerra de Successió. La població del Pinell sofrí greument la guerra civil de 1936-39, per causa de la seva situació, en la zona on es lliurà la llarga batalla de l'Ebre.

La vila del Pinell, situada a 189 m d'altitud, és situada a l'esquerra del barranc de la Teuleria, damunt de dos petits turons. Al centre de la població, hi ha la plaça del Sol i no gaire lluny, a la plaça de l'Església, hi ha la parròquia de Sant Llorenç, construïda en un lloc elevat, amb accés per dues altes escalinates; la porta de l'església és ornamentada amb pilastres i una fornícula al capdamunt. Tocant la vila hi ha el raval de Tortosa, que ja és documentat el 1860. El seu origen és protohistòric, situat en un indret dominant, de fàcil defensa. En temps immediatament posteriors a la conquesta cristiana, hom l'emmurallà. El seu nucli antic té forma arrodonida i les cases situades a l'extrem del sud i de l'est són vertaderes muralles construïdes al límit dels mateixos cingles de la muntanya.

El Celler Cooperatiu o molí d'oli i celler del Sindicat Agrícola fou començat a construir per l'arquitecte Cèsar Martinell l'any 1918. Consta de tres àmplies naus cobertes a doble vessant per teulades de fusta que recolzen sobre diversos arcs el·líptics de maó vist. Aquest arcs tenen els carcanyols perforats per arquets. Separen les naus unes arcades, més baixes, amb columnes inclinades. L'estructura d'arcs el·líptics de diafragma, per sostenir l'embigat, és excepcional en aquest tipus de cellers, i d'una gran bellesa.

A la façana es combina l'obra de pedra (*opus incertum*) als baixos, amb les arcades que emmarquen els finestrals al pis alt, de maó vist. Separa ambdues parts un fris ceràmic de Xavier Nogués que ha fet cèlebre aquest celler cooperatiu. Sembla que fou el mateix arquitecte Martinell qui demanà a en Nogués aquesta decoració. Les rajoles de ceràmica, però, no foren col·locades a la façana del celler fins fa pocs anys, ja que quan Nogués les envià el Sindicat travessava un període de debilitat econòmica. Potser aquest fet, que durant molts anys restessin en caixes al soterrani, preservà les rajoles dels estralls que sofriren aquest pobles durant la nostra guerra civil. Al fris ceràmic es representa la verema, les premses de vi, els tastavins, el premsar de les olives i diverses al·legories que es completen amb una escena de caçadors embriacs. L'esbós per al muntatge del fris fou cedit al Museu del Vi de Vilafranca.

L'ermita de Santa Magdalena és dalt de la serra de Pàndols; ha estat reconstruïda recentment i prop seu hi ha la font de Santa Magdalena. Alguns masos del terme són el Broi, el Mas d'Espinós, la Venta de Leandre i la Venta del Riu, aquest dos darrers encara habitats.

BIBLIOGRAFIA

- ## Gran Geografia Comarcal de Catalunya.
Volum 13. El Baix Ebre i el Montsià.
Fundació Enciclopèdia Catalana.
Barcelona. (1ª Edició, 1981).
- ## Gran Enciclopèdia Catalana.
Fundació Enciclopèdia Catalana.
Barcelona. (1ª Edició, 1969).
- ## Topogüia de la Ruta de la Pau.
Consell Comarcal de la Terra Alta (1999).
- ## Ruta per a conèixer la Terra Alta.
Centre Excursionista Gandesa.
Consell Comarcal de la Terra Alta.
Gandesa (1990).
- ## Ribera d'Ebre.
Mapa comarcal de Catalunya (30).
Cartografia escala 1:50.000
Institut Cartogràfic de Catalunya.
Barcelona (1995).

Agustí Poch, novembre de 2001

